Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 8. maja 2025 *

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Člen 20 PDEU – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Izvedena pravica državljana tretje države, ki nad mladoletnim otrokom, državljanom Unije, izvaja starševsko skrb, do prebivanja – Razmerje odvisnosti – Narava izvedene pravice do prebivanja – Trenutek rojstva – Obveznost naknadne pridobitve vizuma v tretji državi“

V zadevi C-130/24,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z odločbo z dne 16. januarja 2024, ki je na Sodišče prispela 16. februarja 2024, v postopku

YC

proti

Stadt Wuppertal,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi D. Gratsias, predsednik senata, E. Regan (poročevalec) in J. Passer, sodnika,

generalni pravobranilec: R. Norkus,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za nemško vlado J. Möller in R. Kanitz, agenta,

– za dansko vlado D. Elkan, M. Jespersen in C. Maertens, agenti,

– za grško vlado T. Papadopoulou, agentka,

– za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in A. Hanje, agentki,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo E. Montaguti in J. Vondung, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 20 PDEU.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med YC, državljanko tretje države, in Stadt Wuppertal (mesto Wuppertal, Nemčija) v zvezi z izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine.

Pravni okvir

3 Člen 5 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet – Aufenthaltsgesetz (zakon o prebivanju, delu in integraciji tujcev na zveznem ozemlju) z dne 30. julija 2004 (BGBl. 2004 I, str. 1950) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari (v nadaljevanju: AufenthG), naslovljen „Splošni pogoji za izdajo“, določa:

„(1) Za izdajo dovoljenja za prebivanje se praviloma zahteva, da

[…]

2. ni interesa za odstranitev,

[…]

(2) Za izdajo dovoljenja za prebivanje, modre karte EU, dovoljenja za osebo, premeščeno znotraj podjetja (izkaznice ICT), izkaznice za rezidenta za neomejen čas ali dovoljenja za dolgotrajno prebivanje – EU veljajo tudi pogoji, da je tujec

1. vstopil z zahtevanim vizumom in

2. je že v prošnji za izdajo vizuma predložil podatke, upoštevne za izdajo [dovoljenja za prebivanje].

Od pogojev iz prvega stavka je mogoče odstopiti, če so izpolnjene vsebinske zahteve za izdajo dovoljenja za prebivanje ali če glede na posebne okoliščine primera ne bi bilo razumno naknadno začeti postopka za izdajo vizuma. […]“

4 Člen 28 AufenthG, naslovljen „Združitev družine z nemškimi državljani“, v odstavku 1 določa:

„Dovoljenje za prebivanje je treba izdati:

[…]

3. tujemu staršu mladoletnega neporočenega nemškega državljana za izvajanje starševske skrbi v zvezi z njim,

če ima nemški državljan na zveznem ozemlju običajno prebivališče. V primerih iz prvega stavka, točki 2 in 3, se izda z odstopanjem od člena 5(1), točka 1. V primerih iz prvega stavka, točka 1, ga je praviloma treba izdati z odstopanjem od člena 5(1), točka 1.“

5 Člen 95 AufenthG, naslovljen „Kazenske določbe“, v odstavku 1 določa:

„Z zaporom do enega leta ali z denarno kaznijo se kaznuje, kdor

[…]

2. prebiva na zveznem ozemlju brez zahtevanega dovoljenja za prebivanje v smislu člena 4(1), prvi stavek, če

(a) mu je naložena izvršljiva obveznost zapustiti državo,

(b) mu ni bil postavljen rok za zapustitev države oziroma je ta potekel in

(c) njegova odstranitev ni bila odložena,

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

6 Diplomatsko predstavništvo Republike Poljske v tretji državi je 25. septembra 2019 tožeči stranki iz postopka v glavni stvari izdalo vizum za dolgoročno prebivanje za namene študija, ki je veljal do 23. septembra 2020.

7 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 28. septembra 2019 s tem vizumom vstopila na schengensko območje in začela študij na Poljskem.

8 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je po tem, ko je iz Poljske vstopila v Nemčijo, 1. avgusta 2020 svoje stalno prebivališče prijavila v mestu Wuppertal.

9 Mesto Wuppertal je tožečo stranko iz postopka v glavni stvari 6. novembra 2020 pozvalo, naj nemudoma zapusti nacionalno ozemlje. Po tem pozivu ni bil sprejet noben drug ukrep, saj zadevna oseba na naslovu, navedenem v prijavi stalnega prebivališča, ni bila več dosegljiva.

10 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 24. septembra 2021 rodila otroka, ki ima po očetu nemško državljanstvo.

11 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari živi s tem otrokom, v zvezi s katerim sama izvaja pravico do varstva in vzgoje. Oče – čeprav nakazuje preživnino – ima z otrokom malo stikov, obiskuje ga le med vikendi in iz poklicnih razlogov po več tednov ne more prevzeti skrbi zanj.

12 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 12. aprila 2022 pri mestu Wuppertal vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi.

13 Ker mesto Wuppertal o tej prošnji ni odločilo, je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari 13. decembra 2022 pri Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, vložila tožbo za izdajo odločbe o navedeni prošnji.

14 Mesto Wuppertal meni, da tožeči stranki iz postopka v glavni stvari ni mogoče izdati dovoljenja za prebivanje, saj je enkrat med decembrom 2020 in junijem 2021 vstopila nezakonito, s čimer je izpolnila pogoje za kršitev iz člena 95(1), točka 2, AufenthG. Iz tega naj bi na podlagi člena 5(1), točka 2, AufenthG, ki nasprotuje izdaji dovoljenja za prebivanje in od katerega ni mogoče odstopiti, izhajal interes za njeno odstranitev z nacionalnega ozemlja.

15 Mesto Wuppertal je trdilo tudi, da je za izdajo dovoljenja za prebivanje potrebno na ozemlje vstopiti z zahtevanim vizumom in da ta pogoj v obravnavanem primeru ni bil izpolnjen. Poleg tega naj bi se od tožeče stranke iz postopka v glavni stvari lahko razumno zahtevalo, naj zapusti nemško ozemlje, da nato v svoji izvorni državi naknadno začne postopek za izdajo vizuma, saj naj ta zahteva ne bi ogrožala otrokove koristi glede na kratek čas trajanja postopka, ki je krajši od nekaj mesecev. Nazadnje, prav tako naj ne bi bili izpolnjeni pogoji za pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU. V primeru skupne zapustitve ozemlja z namenom naknadne izvedbe postopka za izdajo vizuma naj bi namreč otrok, ki ni šoloobvezen, moral ozemlje Evropske unije zapustiti le za kratek čas, tako da naj ta okoliščina ne bi vplivala na bistvo pravice, priznane s to določbo. Poleg tega naj bi bila prekinitev stikov med otrokom in očetom za obdobje, krajše od enega meseca, sprejemljiva.

16 Predložitveno sodišče je z delno sodbo z dne 23. novembra 2023 mestu Wuppertal naložilo, naj tožeči stranki iz postopka v glavni stvari na podlagi člena 28(1), točka 3, AufenthG izda dovoljenje za prebivanje zaradi združitve družine, veljavno od datuma navedene sodbe.

17 Glede obdobja pred tem datumom (v nadaljevanju: zadevno obdobje) to sodišče meni, da je dokazano, da nacionalno pravo nasprotuje izdaji dovoljenja za prebivanje tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, ker je v tem obdobju obstajal interes za njeno odstranitev, ker je na nemškem ozemlju prebivala nezakonito. Izključena naj bi bila tudi izdaja dovoljenja za prebivanje iz humanitarnih razlogov.

18 Zato navedeno sodišče meni, da je v obravnavani zadevi bistveno ugotoviti, ali je v zadevnem obdobju nastala izvedena pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, in če je odgovor pritrdilen, ali je ta pravica nastala samodejno na podlagi prava Unije in kdaj je navedena pravica nastala.

19 Na prvem mestu, predložitveno sodišče v zvezi z obstojem pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU navaja, da so v skladu z delom nacionalne sodne prakse pogoji, ki se zahtevajo za priznanje take pravice do prebivanja, izpolnjeni le, če postopka za izdajo vizuma razumno ni mogoče izvesti naknadno v kratkem roku, ki ga je mogoče zanesljivo omejiti. Ta sodna praksa naj bi temeljila na razlagi *a contrario* sodbe z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji) (C-82/16, EU:C:2018:308, točka 58), v kateri naj bi Sodišče razsodilo, da je v nasprotju s ciljem člena 20 PDEU, da se državljana tretje države prisili, da „za nedoločen čas“ zapusti ozemlje Unije.

20 Vendar predložitveno sodišče dvomi o takšni razlagi. Natančneje, ugotavlja, da je Sodišče v sodbi z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva) (C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 48), očitno predlagalo, da za to, da se lahko zatrjuje izvedena pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, zadostuje že

sama ugotovitev, da državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, na podlagi nacionalnega prava ali sekundarne zakonodaje Unije ni mogoče priznati nobene pravice do prebivanja, če je bilo ugotovljeno, da med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi bil navedeni državljan Unije v primeru odstranitve njegovega družinskega člana, državljana tretje države, z ozemlja Unije prisiljen zapustiti ozemlje Unije. Poleg tega naj bi iz sodb z dne 22. junija 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tajska mati mladoletnega nizozemskega otroka) (C-459/20, EU:C:2023:499, točka 30), in z dne 27. aprila 2023, M. D. (Prepoved vstopa na Madžarsko) (C-528/21, EU:C:2023:341, točka 59), izhajalo, da temeljna in individualna pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je na podlagi statusa državljana Unije priznana s členom 20 PDEU – ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih v Pogodbi DEU, in ukrepov, sprejetih za njeno izvajanje – brez pravice do vstopa na ozemlje Unije nima vrednosti.

21 Na drugem mestu, navedeno sodišče se sprašuje, ali mora biti izvedena pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU „dodeljena“ na podlagi pristojnosti držav članic ali pa je ta pravica že nastala na podlagi prava Unije. V skladu z večino nacionalne sodne prakse naj bi pravica do prebivanja, ki izhaja iz člena 20 PDEU, nastala neposredno na podlagi prava Unije, pristojni nacionalni organi pa morajo izdati le ugotovitveni akt.

22 Vendar ima predložitveno sodišče v zvezi s tem dvome. Meni, da pravica, ki izhaja iz člena 20 PDEU, ne nastane neposredno na podlagi prava Unije, temveč jo morajo nacionalni organi najprej podeliti oziroma priznati z aktom, ki ustvarja to pravico. Predložitveno sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da je Sodišče v sodni praksi uvedlo nekatere razlike med načini nastanka pravic do prebivanja na podlagi prava Unije.

23 Tako je Sodišče v zvezi s pravicami do prebivanja, ki izhajajo iz člena 12 Uredbe Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15), v sodbi z dne 17. septembra 2002, Baumbast in R (C-413/99, EU:C:2002:493, točka 75), razsodilo, da ta določba omogoča tistemu od staršev, ki dejansko skrbi za otroke, ne glede na njegovo državljanstvo, da prebiva skupaj z njimi. Za to naj bi šlo tudi v sodbi z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, točka 47), ki se nanaša na člen 18 ES, ki ustreza členu 21 PDEU, v zvezi s pravico do prebivanja (UL 1990, L 180, str. 26), v kateri naj bi Sodišče razsodilo, da pravo Unije staršu, ki je državljan tretje države in ki dejansko izvaja starševsko skrb nad otrokom, ki je državljan Unije, dopušča prebivanje z njim v tej državi članici gostiteljici. Nasprotno pa naj bi Sodišče v sodbi z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), določilo negativno merilo, v skladu s katerim člen 20 PDEU nasprotuje temu, da države članice zavrnejo izdajo dovoljenja za prebivanje in osebno delovno dovoljenje. Iz tega naj bi izhajalo, da pravo Unije prebivanja ne dovoljuje neposredno, saj imajo države članice pravico, da prebivanje zavrnejo.

24 Na tretjem mestu, če bi pravica do prebivanja nastala na podlagi prava Unije, se predložitveno sodišče sprašuje, od katerega trenutka ta pravica nastane. V teh okoliščinah naj bi se postavilo vprašanje, ali je za nastanek pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU potrebna predhodna prošnja, kot naj bi Sodišče predlagalo v sodbi z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji) (C-82/16, EU:C:2018:308, točka 57). Prav tako naj bi bilo mogoče, da je pravica tožeče stranke iz postopka v glavni stvari do prebivanja nastala z rojstvom otroka oziroma ko je bilo ugotovljeno, da pravice do prebivanja ni mogoče podeliti na podlagi nacionalnega ali sekundarnega prava Unije. Ta vprašanja naj bi se postavljala, tudi če bi pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU nastala na podlagi odločbe, ki so jo sprejeli pristojni nacionalni organi.

25 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je pravica do prebivanja, ki izhaja iz člena 20 PDEU, odvisna od tega, ali je mogoče postopek za izdajo vizuma, ki je po zakonu potreben za izdajo nacionalnega dovoljenja za prebivanje, razumno izvesti naknadno v kratkem času, ki ga je mogoče zanesljivo omejiti?

2. Ali pravica do prebivanja, ki izhaja iz člena 20 PDEU, nastane na podlagi prava Unije, tako da jo morajo nacionalni organi le še potrditi, ali pa morajo nacionalni organi tako pravico do prebivanja konstitutivno priznati?

3. Če pravica do prebivanja nastane samodejno na podlagi prava Unije: v katerem trenutku nastane pravica?

4. Če morajo pravico do prebivanja priznati nacionalni organi: v katerem trenutku se ta pravica prizna z retroaktivnim učinkom?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo vprašanje

26 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati na prvem mestu, sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, izhaja neposredno iz prava Unije, tako da dovoljenje za prebivanje, ki so ga na tej podlagi izdali pristojni nacionalni organi, nima narave akta, ki ustvarja pravice.

27 Spomniti je treba, da v skladu z ustaljeno sodno prakso obstajajo zelo posebni položaji, v katerih je treba pravico do prebivanja kljub dejstvu, da sekundarnega prava o pravici do prebivanja državljanov tretjih držav ni mogoče uporabiti in da zadevni državljan Unije ni uresničeval pravice do prostega gibanja, vendarle priznati državljanu tretje države, ki je družinski član tega državljana Unije, saj bi bil državljanstvu Unije odvzet polni učinek, če bi bil ta državljan Unije zaradi zavrnitve te pravice dejansko prisiljen zapustiti ozemlje Unije kot celoto in bi bil tako prikrajšan za učinkovito uživanje bistva pravic, podeljenih s statusom državljana Unije (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 45 in navedena sodna praksa).

28 Vendar lahko zavrnitev podelitve pravice do prebivanja državljanu tretje države ogrozi polni učinek državljanstva Unije samo, če obstaja med tem državljanom tretje države in državljanom Unije, ki je njegov družinski član, tako razmerje odvisnosti, da povzroči, da je ta državljan Unije prisiljen spremljati zadevnega državljana tretje države in zapustiti ozemlje Unije kot celoto (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 46 in navedena sodna praksa).

29 Iz tega sledi, da je lahko državljan tretje države do priznanja izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU upravičen le, če bi bila v primeru nepriznanja take pravice do prebivanja tako ta državljan tretje države kot državljan Unije, ki je njegov družinski član, prisiljena zapustiti ozemlje Unije. Zato je priznanje take izvedene pravice do prebivanja mogoče le takrat, kadar

državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pravice do prebivanja v državi članici, katere državljan je ta državljan Unije, na podlagi drugih določb in zlasti na podlagi nacionalne ureditve, ki se uporablja za združitev družine (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 47 in navedena sodna praksa).

30 Ko pa se ugotovi, da državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, na podlagi nacionalnega prava ali sekundarne zakonodaje Unije ni mogoče priznati nobene pravice do prebivanja, je posledica dejstva, da med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi bil navedeni državljan Unije v primeru odstranitve svojega družinskega člana, državljana tretje države, z ozemlja Unije prisiljen zapustiti ozemlje Unije v celoti, ta, da člen 20 PDEU zadevno državo članico načeloma obvezuje, da mu prizna izvedeno pravico do prebivanja (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 48 in navedena sodna praksa).

31 Iz tega izhaja, da izvedena pravica do prebivanja, ki se v posebnih položajih, opisanih v točkah od 27 do 30 te sodbe, prizna državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, izhaja neposredno iz člena 20 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točka 89).

32 Iz tega sledi, da se izvedena pravica do prebivanja, do katere je na podlagi člena 20 PDEU upravičen državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije – tako kot pravica do prebivanja državljanov Unije, priznana na podlagi ene od svoboščin prostega pretoka, določenih v Pogodbi DEU, ali izvedena pravica do prebivanja državljanov tretje države, družinskih članov državljanov Unije, ki temelji na tem, da zadevni državljani uresničujejo eno od teh svoboščin iz člena 21(1) PDEU – pridobi neposredno na podlagi prava Unije, ne glede na to, ali so pristojni nacionalni organi izdali dovoljenje za prebivanje (glej v tem smislu sodbi z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točka 46, in z dne 5. junija 2018, Coman in drugi, C-673/16, EU:C:2018:385, točki 23 in 24).

33 Zato je treba v primeru, v katerem država članica izda dovoljenje za prebivanje osebam, ki imajo pravico do prebivanja na ozemlju te države na podlagi člena 20 PDEU, tak naslov šteti za akt, ki ne ustvarja pravic, ampak kot akt, v katerem navedena država članica ugotovi osebni položaj državljana tretje države glede na pravo Unije.

34 S tega vidika – v nasprotju s trditvami danske vlade – ni upoštevano, da je izvedena pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU odvisna od izpolnitve nekaterih pogojev, ki izhajajo iz sodne prakse, navedene v točkah od 27 do 30 te sodbe, med katerimi je pogoj, da pravice do prebivanja ni mogoče pridobiti na drugi podlagi. Ko so pogoji za priznanje take pravice do prebivanja izpolnjeni, se ta pravica namreč pridobi, ne glede na morebitno ugotovitev te pravice z odločbo pristojnih nacionalnih organov, nasprotno pa se ta pravica, če pogoji za priznanje te pravice do prebivanja niso izpolnjeni, ne pridobi, pri čemer zavrnitve prav tako ni treba ugotoviti s tako odločbo.

35 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, izhaja neposredno iz prava Unije, tako da dovoljenje za prebivanje, ki so ga na tej podlagi izdali pristojni nacionalni organi, nima narave akta, ki ustvarja pravice.

Tretje vprašanje

36 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati na drugem mestu, sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, nastane ob vložitvi prošnje za priznanje take pravice do prebivanja.

37 V zvezi s tem zadošča ugotovitev, da iz sodne prakse, navedene v točkah od 27 do 30 te sodbe, izhaja, da je treba pravico do prebivanja državljanu tretje države, ki je družinski član tega državljana Unije, priznati od nastanka razmerja odvisnosti med njim in tem državljanom Unije (sodba z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točka 89).

38 V zadevi, kot je ta iz postopka v glavni stvari, trenutek nastanka zadevnega razmerja odvisnosti ustreza trenutku rojstva tega otroka. Vendar so vsekakor le pristojna nacionalna sodišča ali organi tisti, ki morajo glede na posebne okoliščine vsakega posameznega primera presoditi, kateri je točen trenutek, od katerega se lahko šteje, da med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije obstaja to razmerje odvisnosti.

39 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ne nastane ob vložitvi prošnje za priznanje take pravice do prebivanja, ampak z nastankom razmerja odvisnosti med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije.

Prvo vprašanje

40 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati na tretjem mestu, sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki za priznanje izvedene pravice do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, družinski član državljana Unije, določa pogoj, da mora ta državljan tretje države v tej tretji državi naknadno pridobiti vizum.

Dopustnost

41 Evropska komisija se sprašuje o upoštevnosti tega vprašanja za odločitev v postopku v glavni stvari, saj je zahteva po pridobitvi vizuma iz tega vprašanja del postopka za podelitev pravice do prebivanja na podlagi nacionalnega prava, medtem ko tožeči stranki iz postopka v glavni stvari taka pravica do prebivanja v zadevnem obdobju ni bila priznana. Zato naj ne bi bilo jasno, kako naj bi ta zahteva po pridobitvi vizuma vplivala na priznanje pravice do prebivanja v zadevnem obdobju na podlagi prava Unije.

42 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, za opredelitev katerega so odgovorna sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preverja, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe nacionalnega sodišča zavrne le, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih

in dejanskih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 27. aprila 2023, M. D. (Prepoved vstopa na Madžarsko), C-528/21, EU:C:2023:341, točka 49 in navedena sodna praksa).

43 V obravnavani zadevi je pogoj v zvezi z naknadno pridobitvijo vizuma, na katerega se sklicuje predložitveno sodišče, sicer res del postopka za podelitev pravice do prebivanja na podlagi nacionalnega prava, vendar je iz predložitvene določbe vseeno razvidno, da predložitveno sodišče meni, da mora biti ta pogoj izpolnjen tudi za priznanje izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU.

44 V teh okoliščinah ni mogoče šteti, da razlaga člena 20 PDEU, za katero je zaprošeno v prvem vprašanju, ni nikakor povezana s predmetom spora o glavni stvari ali da je problem iz tega vprašanja hipotetičen.

45 Iz tega sledi, da je to vprašanje dopustno.

Vsebinska presoja

46 Najprej je treba spomniti, da so v skladu s sodno prakso Sodišča države članice pristojne za določitev pravil uveljavljanja izvedene pravice do prebivanja, ki jo je treba v zelo posebnih položajih, navedenih v točkah od 27 do 30 te sodbe, priznati državljanu tretje države na podlagi člena 20 PDEU, če se s temi postopkovnimi pravili ne ogroža polni učinek te določbe s tem, da mora ta državljan tretje države zapustiti ozemlje Unije kot celoto in da je zaradi obstoja razmerja odvisnosti med navedenim državljanom in državljanom Unije zadnjenavedeni dejansko prisiljen spremljati tega državljana tretje države in tako tudi sam zapustiti ozemlje Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 27. februarja 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Zakonec državljana Unije), C-836/18, EU:C:2020:119, točki 50 in 51 in navedena sodna praksa).

47 Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da čeprav izvedena pravica do prebivanja ni absolutna in lahko države članice v nekaterih posebnih okoliščinah njeno priznanje zavrnejo, države članice na podlagi te določbe vseeno ne morejo uvesti izjem od te izvedene pravice do prebivanja, s katerimi bi se poseglo v dejansko izvrševanje bistva pravic, ki izhajajo iz statusa državljana Unije, ki glede na cilj, ki se uresničuje s temi izjemami, ne bi bil sorazmeren (glej v tem smislu sodbi z dne 27. februarja 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Zakonec državljana Unije), C-836/18, EU:C:2020:119, točki 47 in 48, in z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 49).

48 Za tak primer gre, kadar je v nacionalni ureditvi, ki za priznanje izvedene pravice do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, družinski član državljana Unije, določen pogoj, da mora ta državljan tretje države v tej tretji državi naknadno pridobiti vizum.

49 V zvezi s tem je Sodišče sicer res že razsodilo, da obveznost, ki jo zadevna nacionalna praksa nalaga državljanu tretje države, da – pred kakršno koli obravnavo morebitnega obstoja razmerja odvisnosti med tem državljanom tretje države in njegovim družinskim članom, ki je državljan Unije – zapusti ozemlje Unije, da bi lahko zaprosil za preklic ali začasen odlog prepovedi vstopa na ozemlje, ki velja zanj, lahko ogrozi polni učinek člena 20 PDEU, kadar spoštovanje te obveznosti zaradi obstoja razmerja odvisnosti med navedenim državljanom tretje države in državljanom Unije, njegovim družinskim članom, povzroči, da je ta državljan Unije dejansko prisiljen

spremljati tega državljana tretje države in tako tudi sam zapustiti ozemlje Unije za obdobje, ki je nedoločeno (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točki 55 in 56).

50 Vendar iz tega – v nasprotju s trditvami nemške vlade – ni mogoče sklepati, da obveznost državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije, da zapusti ozemlje države članice, da bi izpolnil pogoj naknadne pridobitve vizuma v tretji državi, ne posega v polni učinek člena 20 PDEU, če je postopek za izdajo tega vizuma v tej tretji državi časovno omejen – v obravnavanem primeru naj bi bil krajši od enega meseca – zaradi česar bi tožeča stranka iz postopka v glavni stvari lahko s svojim otrokom, nemškim državljanom, ki še ni šoloobvezen, zapustila Nemčijo, da bi naknadno začela postopek za izdajo vizuma v svoji državi izvora.

51 Ta pogoj lahko namreč neposredno vpliva na samo vsebino izvedene pravice do prebivanja, ki se državljanu tretje države, družinskemu članu državljana Unije, prizna na podlagi prava Unije v posebnih položajih, navedenih v točkah od 27 do 30 te sodbe, saj mora biti temu državljanu tretje države za uresničevanje take pravice do prebivanja nujno omogočen vstop na ozemlje zadevne države članice in lahko zato ta pogoj pripelje do tega, da se temu državljanu Unije prepreči dejansko uresničevanje bistvene vsebine pravic, ki so mu podeljene z njegovim statusom, če navedeni pogoj zaradi razmerja odvisnosti, ki obstaja med tema osebama, tega državljana Unije dejansko prisili, da zapusti ozemlje Unije kot celoto, da bi spremljal svojega družinskega člana, državljana tretje države, za katerega velja isti pogoj (glej v tem smislu sodbi z dne 27. aprila 2023, M. D. (Prepoved vstopa na Madžarsko), C-528/21, EU:C:2023:341, točka 60 in navedena sodna praksa, in z dne 22. junija 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tajska mati mladoletnega nizozemskega otroka), C-459/20, EU:C:2023:499, točki 27 in 31).

52 Poleg tega naj bila v obravnavanem primeru posledica takega pogoja ta, da bi lahko bil državljan tretje države prisiljen zapustiti ozemlje Unije kot celoto, čeprav so pristojni nacionalni organi ugotovili, da med njim in državljanom Unije, ki je njegov družinski član, obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi moral državljan Unije oditi skupaj z navedenim državljanom tretje države, s čimer bi se navedenemu državljanu Unije onemogočilo dejansko uresničevanje bistvene vsebine pravic, ki so mu podeljene z njegovim statusom, čeprav bi bilo treba temu državljanu tretje države prav zaradi tega razmerja odvisnosti na podlagi člena 20 PDEU načeloma priznati izvedeno pravico do prebivanja (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točki 57 in 58).

53 Iz tega sledi, da pogoj, v skladu s katerim mora državljan tretje države v tej državi naknadno pridobiti vizum, da se mu prizna pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, pomeni postopkovni pogoj, s katerim se temu državljanu tretje države v praksi odvzame pravica, ki mu je priznana s pravom Unije, čeprav so vsebinski pogoji za priznanje take pravice izpolnjeni. Zaradi tega pogoja se državljanu Unije, ki je njegov družinski član, ob upoštevanju razmerja odvisnosti med tema osebama onemogoči dejansko uresničevanje bistvene vsebine pravic, ki so mu podeljene z njegovim statusom.

54 Poleg tega za tak pogoj, zaradi katerega sta državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, in posledično tudi državljan Unije v zelo posebnih položajih, navedenih v točkah od 27 do 30 te sodbe, prisiljena zapustiti ozemlje Unije – tudi če le za omejeno obdobje, v vsakem primeru pa brez kakršnega koli jamstva vrnitve – ni mogoče šteti, da je glede na cilj, ki se uresničuje s tem pogojem, sorazmeren.

55 Ob upoštevanju navedenega, med drugim preudarkov iz točk 35 in 39 te sodbe, je ta ugotovitev podprta z dejstvom, ki ga je poudarila nemška vlada, da nacionalna ureditev določa možnost, da se zadevni postopek za izdajo vizuma ne zahteva v posebnem primeru zakonske pravice do dovoljenja za prebivanje.

56 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki za priznanje izvedene pravice do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, družinski član državljana Unije, določa pogoj, da mora ta državljan tretje države v tej tretji državi naknadno pridobiti vizum.

Četrto vprašanje

57 Glede na odgovor na drugo vprašanje na četrto vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

58 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

1. **Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, izhaja neposredno iz prava Unije, tako da dovoljenje za prebivanje, ki so ga na tej podlagi izdali pristojni nacionalni organi, nima narave akta, ki ustvarja pravice.**

2. **Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da izvedena pravica do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ne nastane ob vložitvi prošnje za priznanje take pravice do prebivanja, ampak z nastankom razmerja odvisnosti med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije.**

3. **Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki za priznanje izvedene pravice do prebivanja, ki jo ima na podlagi te določbe državljan tretje države, družinski član državljana Unije, določa pogoj, da mora ta državljan tretje države v tej tretji državi naknadno pridobiti vizum.**

Podpisi